

El vellut i el foc

Escrivia Domènec Font en *Cuerpo a Cuerpo* que si el públic de les pel·lícules de Lynch era un intèrpret ho era menys per intentar desxifrar els esdeveniments d'una manera coherent que per acceptar la seva confusió i quedar absorbit en l'enigma. Així, tant el Jeffrey Beaumont de *Terciopelo Azul* (Blue Velvet, 1986), com l'agent especial Dale Cooper de *Twin Peaks: Fuego Camina Conmigo* (Fire Walk With Me, 1992) – tots dos interpretats per Kyle MacLachlan –, són dues figures que encarnen aquesta funció del detectiu que queda atrapat en una intriga. Una comença amb la imatge d'una orella a l'herba, mentre que l'altra és una preqüela de la sèrie televisiva *Twin Peaks* (1990-1991), que segueix els últims dies de la vida de la Laura Palmer (Sheryl Lee). En ambdós casos, veiem que el principi de l'estructura que determina el relat policial clàssic és bastant clara: primer hi ha un crim o un misteri, després una sèrie de pistes i, finalment, una conclusió en la qual es troba al culpable i / o es resol el misteri (o no). Al Lynch això últim, per descomptat, la resolució, no li interessa tant com el misteri en si mateix. En la seva obra, aquesta fórmula pròpia de la sèrie negra és només una closca o un pretext que li serveix per desplegar un univers particular, per endinsar-se en allò desconegut, per submergir-se en les profunditats del món. Aquests moviments que ens parlen també d'un descens ens porten, alhora, a l'exemple del mapa. Els laberints que Lynch proposa als seus relats no es despleguen tant en un pla horitzontal, sinó més aviat en un vertical. Si ens acostem molt a l'escorça d'un arbre, diu, podem trobar milions de formigues vermelles. Aquesta qüestió temàtica es tradueix també en un problema de representació, és a dir, en un principi estètic. Per això la seqüència que obre *Terciopelo Azul* és tan important, perquè en ella es concentra tot aquest principi que és, en realitat, el que organitza el cinema de Lynch: el cel blau, la tanca blanca, el roser, el camió de bombers, els nens travessant el carrer, la caseta del suburbi, l'home regant el jardí, la cançó de Bobby Vinton que dona nom a la pel·lícula sonant de fons... i llavors alguna cosa es torça, el jardiner cau abatut, l'ampliació del quadre torna la imatge en una de baixa definició, el volum de la música va disminuint per donar espai a un magma sonor... tot això mentre la càmera avança cap a les profunditats del jardí per a descobrir tots els insectes que ocupen la seva superfície. No és en el somni ni en el malson, com s'ha dit molts cops, on s'ha de situar el cinema de Lynch, sinó en l'interstici. En el "i" que els uneix. Les cortines de vellut blau o les de l'habitació vermella de *Twin Peaks* no són un separador o un límit, sinó un llindar que connecta dos espais. Per això la lògica en l'univers de Lynch suggerirà una espècie de travessia, i d'aquí

Terciopelo azul

Blue Velvet

Estats Units, 2024

Intèrprets: Kyle MacLachlan, Isabella Rossellini, Dennis Hopper

Durada: 120 minuts

Twin Peaks: fuego camina conmigo

Twin Peaks: Fire Walk with me

Blue Velvet

Estats Units, 1992

Intèrprets: Sheryl Lee, Moira Kelly, David Bowie

Durada: 129 minuts

una dialèctica on les coses es poden donar de forma paradoxal: adormit i despert, viu i mort, bo i dolent. A *Terciopelo Azul* explorarà aquestes aparents contradiccions productives, mentre que *Fuego Camina Conmigo* es construirà tota ella com el revers tenebrós de *Twin Peaks*. Les dues, de fet, neixen com una resposta o reacció a dos projectes malparats: *Terciopelo Azul* ve just després del fiasco de *Dune* (1984), com un retorn a un model de producció més petit, més independent i, en certa manera, fins i tot més personal. *Fuego Camina Conmigo*, en canvi, es produeix després del tancament forçós de la sèrie de televisió, en la qual Lynch havia fantasiat amb una narració interminable. És per això, també, que molta gent va veure en la localitat de *Twin Peaks* una continuació o una ampliació del Lumbertown de *Terciopelo Azul*. Així, si les dues pel·lícules es poden entendre en una relació tan estreta és perquè, mentre *Eraserhead* (1977) li havia situat en el mapa com una nova veu a tenir en compte, i amb *El hombre elefanta* (The Elephant Man, 1980) havia demostrat el domini del llenguatge i la narrativa clàssics, en aquestes dues pel·lícules és on es consolida l'esperit lynchià: la importància de les textures, l'atmosfera sonora, el laberint, el mal com una força que pot posseir a les persones, el somni americà i el seu revers, el poble estatunidenc com a espai de conflicte... Amb *Terciopelo Azul* i *Twin Peaks: Fuego Camina Conmigo*, David Lynch ens estén una invitació a travessar el teló, a crear el llindar i a endinsar-nos en els misteris de la imatge: "a través de la foscor del passat futur / El mag anhela advertir, / un que canta entre dos mons... / «foc... camina... amb mi».

Daniel Pérez-Pamies

Col·lectiu de Crítics de Cinema de Girona